

Motion till riksdagen

1988/89:Ub834

av Ann-Cathrine Haglund m. fl. (m)

Budgetfrågor rörande utbildningen

Inledning

I vår partimotion om utbildningspolitiken redovisas den inriktning vi vill ge ett reformprogram för grundskolan, gymnasieskolan och den högre utbildningen. De reformer vi föreslår syftar till att utveckla en utbildning där kunskapsinhämtande, färdighetsträning och respekt för den enskilde är självklara utgångspunkter.

Moderata samlingspartiets ekonomiska politik utgår från förutsättningen att samhället så litet som möjligt bör ingripa i enskilda människors liv. Var och en bör ha möjlighet att i största möjliga utsträckning efter egna prioriteringar välja hur man skall disponera sina resurser.

Samhället skall åta sig ansvar för en grundtrygghet på olika områden men samhällsingenripandet bör begränsas till att omfatta denna grundnivå.

Svensk skola förfogar över internationellt sett stora resurser. Samtidigt kan konstateras att de resultat som skolan presterar inte är på den höga nivå som resurserna motiverar. Elever som inte får egna och aktuella läromedel, skollokalerna som förfaller och i vissa fall klassas som hälsovådliga och lärare som flyr yrket talar också ett annat språk.

Skolans kris beror således inte på bristande resurser. Den beror på att pengarna i alltför liten utsträckning satsas på det som är skolans huvuduppgift – att förmedla kunskaper och färdigheter. För att lyckas med detta krävs välutbildade lärare, ändamålsenliga lokaler, god tillgång på bra läromedel och att resurserna satsas på undervisningen som sådan.

Skolan skall organiseras så att större hänsyn tas till elevers olikhet och deras olika intressen.

Den socialdemokratiska skolpolitiken har inte utformats så att hänsyn tas till elevers olika behov. Centraliseringsivern och det förmenta jämlikhetstänkandet har medfört att en omfattande och resursslukande byråkrati byggts upp. Resurser har dessutom slussats från undervisningen till andra uppgifter. Bidragen har konstruerats så att kommunerna stimulerats att anslå ytterligare medel för dessa ändamål.

Det är därför inte förvånande att regeringen föreslagit att ökningen av statsbidragen till lärarlöner skall minskas med 167 miljoner. Förslaget leder, om det genomförs, till att undervisningen drabbas samtidigt som annan verksamhet i skolan får fortsatt eller t.o.m. ökat stöd. Det är en politik som leder till att skolans kvalitets- och kostnadsproblem förstärks.

I samband med riksdagsbehandlingen av regeringens förslag till s.k. utgiftstak för lönekostnaderna framhöll moderata samlingspartiet att en

förutsättning för att ett sådant skulle kunna fungera bl.a. var att myndigheterna kunde disponera sina resurser på ett friare sätt än tidigare. Denna förutsättning finns inte på skolområdet i dag.

Statsbidragen till skolan bör läggas om. Principen bör vara att skolan får ett visst anslag för varje elev, och att det är kommunen och skolan som själv fattar beslut om hur detta anslag skall användas. Ett sådant anslagssystem öppnar för en ny frihet för föräldrar och elever att själva välja skola och skolform.

Bidragssystemet skall ge skolan och lärarna stor frihet att själva disponera resurserna. Detta kräver i sin tur en radikal minskning av de regler som styr skolans verksamhet.

Vi har i en annan motion föreslagit att ett nytt bidragssystem införs från läsåret 1992/93. Vi anser att bidraget skall utformas så att det följer eleverna till den skola som elever och föräldrar valt.

Vi föreslår också radikala förändringar av det regelsystem som i dag styr skolans vardag. Det innefattar bl.a. ett statsbidrag som följer elevens val av skola och minskade regler som skapar möjligheter att lokalt organisera skolundervisningen så att skolans kunskapsmål kan uppnås.

Vår strävan är att flytta besluten från politikerna och till den enskilde. Vi föreslår därför besparingar som gör det möjligt att sänka skatterna och minska den offentliga sektorn.

Våra besparingar har inom utbildningssektorn utformats så att de i första hand innebär minskningar på anslagposter som avser administrativa delar av verksamheten.

Bland besparingarna kan urskiljas följande huvudgrupper:

1. *Minskad administration och byråkrati.* Minskningar föreslås för skolöverstyrelsen, länskolnämnderna samt för statens institut för läromedelsinformation.
2. *Avskaffade bidrag.* Bland de bidrag som föreslås avskaffade är bidragen till löntagarorganisationernas centrala kursverksamhet.
3. *Ingen statlig uppgift.* Bidraget för utveckling av samlad skoldag föreslås avskaffat eftersom det bör vara en kommunal uppgift att svara för skoldagens utformning.

Enligt vår grundsyn är det möjligt att göra utbildningen bättre med mindre resurser. Vi har i vår partimotion ang. utbildningspolitiken redovisat den inriktning vi vill ge arbetet i skolan. I stark sammanfattning är våra förslag beträffande skolan:

- **Klara mål som sätter kunskaper och färdigheter i centrum.**

Målen skall formuleras så att skolans uppgift blir tydlig och möjlig att genomföra.

- **Betyg som redovisar kunskaper och färdigheter i relation till läroplanens krav.**

Betyg ger information och stimulans. Antalet betygssteg bör vara fler än fem. Betyg skall första gången ges vid utgången av lågstadiet. Betyg skall kunna kompletteras. Betyg kan användas som urval men andra urvalskriterier skall kunna förekomma vid vissa utbildningar.

- **Ett statsbidrag som följer elevens val av skola.**

De resurser den svenska skolan förfogar över står inte i proportion till utbildningsresultaten. Dessa rikliga resurser borde, använda i ett annat mönster, kunna ge ett betydligt bättre resultat.

Det gäller att klart ange skolans mål, att minska regleringen och överlåta åt skolans personal att genomföra undervisningen i de former man lokalt finner lämpliga samt att ge elever och föräldrar rätten att själva fritt välja skola.

- **Mindre krångel och färre regler.**

För att skolan skall kunna organisera utbildningen på det sätt som bäst leder till att alla elever får goda kunskaper skall antalet regler minskas. Man måste få möjlighet att lokalt bestämma hur man vill arbeta.

- **En tidigare skolstart.**

Barn är i sexårsåldern nyfikna, vetgiriga och villiga att lära. Detta bör vara vägledande för innehållet i den verksamhet vi erbjuder dem. Rätt avpassad stimulans i skolan skall syfta till att varje barns möjligheter utvecklas.

- **Ökade möjligheter att välja inriktning och studiekurs efter intresse.**

Elevernas förutsättningar att lyckas i sina studier ökar om de kan välja kurs efter eget intresse. Valmöjligheter skall inte begränsas till vissa ämnen utan fördjupning skall kunna förekomma även i ämnen i den ordinarie timplanen. Genom att välja inslag av självstudier ökas möjligheterna till individuella studieprogram.

Skolan skall tillsammans med eleven och föräldrarna redan vid skolstarten upprätta en studieplan för varje elev.

- **En fristående organisation för utvärdering av skolresultaten.**

En fristående organisation för utvärdering bör skapas. Det är inte lämpligt att den organisation som ger verksamheten dess förutsättningar också svarar för utvärdering av resultaten.

Vi anser att de *riktlinjer som bör gälla för skolans styr- och anslagssystem* skall utformas utifrån följande principer:

- Bidragssystemet skall vara administrativt enkelt och lätt att överblicka.
- Gränserna mellan vad som skall vara statens respektive kommunernas ansvar skall vara tydliga.
- Administration och byråkrati skall minimeras så att resurserna i första hand används för den direkta utbildningen.

I det följande redovisar vi de budgetmässiga förändringar vi förordar i förhållande till regeringens förslag:

Bl. Skolöverstyrelsen

Från anslaget utgår medel till *löntagarorganisationerna* dels för deras verksamhet med *skolinformatörer*, dels för information om utbildning och rekrytering av handledare för elever på arbetsplatserna.

Vi anser att löntagarorganisationerna bör kunna bedriva denna verksamhet i önskad omfattning utan specialdestinerade anslag. Vi föreslår att anslagsposten slopas, vilket innebär en minskning med 3 582 000 kronor.

Mot. 1988/89
Ub834

B2. Länsskolnämnderna

Vi räknar med en fortsatt rationalisering av de administrativa uppgifterna och beräknar därför en besparing på anslaget med 6 miljoner kronor.

B3. Stöd för utveckling av skolväsendet

Utvecklingsstödet består av medel för *länsskolnämndernas verksamhet för främjande av lokalt utvecklingsarbete* samt bidrag till *kommunernas lokala skolutveckling*, till *försöks- och utvecklingsarbetet inom gymnasieskolan* samt till *länsskolnämndernas medverkan i skolledarutbildningen*.

Erfarenheten visar att det regionala stödet till skolutveckling inte har givit de resultat som avsågs när bidraget infördes. Vi föreslår därför att detta bidrag avskaffas. Anslaget föreslås minskat med 27 miljoner kronor, varav 2 miljoner kronor avser anslaget för genomförande av utvidgad försöksverksamhet med treårig yrkesinriktad gymnasieutbildning.

B4. Statens institut för läromedel (SIL)

Vi anser att verksamheten vid statens institut för läromedelsinformation kan begränsas till insatser som avser stöd för utveckling av läromedel för handikappade och för vissa mindre grupper där marknaden inte kan tillgodose efterfrågan. Vi föreslår att anslaget till SIL reduceras med 13,9 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 250 000 kronor anslås för två arbetsstipendier om cirka 100 000 kronor samt för kostnader för granskning och erforderlig administration. Förslaget illustrerar väl hur de administrativa utgifterna i skolstaten tillåts breda ut sig.

B7. Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet

Statens stöd till forskning bör i största möjliga utsträckning vara fritt från statlig styrning. Det är en styrka för hela samhället att universiteten kan fullgöra sin kritiska funktion. Vi har mot denna bakgrund tidigare föreslagit att de medel som fördelas via s.k. sektorsorgan, d.v.s. departement och myndigheter, förs direkt till fakultetsanslagen.

Till anslaget B7. anvisar regeringen 38,8 miljoner kronor. Av dessa medel används ca hälften till *forskning* om förskola, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Vi anser att sådan forskning skulle gynnas av att resurserna för den på inomvetenskapliga grunder bedrivna samhällsvetenskapliga forskningen ökas. Vi föreslår därför att 10 miljoner kronor överförs från anslaget B7. till anslaget D19. Samhällsvetenskapliga fakulteterna m.m.

Under anslaget ryms anslag för arbete i anslutning till utvecklingsarbetet rörande de yrkesinriktade linjerna. Vi avvisar en utvidgad försöksverksamhet och föreslår en minskning av anslaget med 6 miljoner kronor.

Mot. 1988/89
Ub834

B8. Fortbildning

Under senare tid har forskningen dokumenterat sambandet mellan å ena sidan goda ämneskunskaper hos lärare och å andra sidan trygghet och framgång i lärarrollen. Eller med vanligt språkbruk; kunniga lärare trivs i arbetet och håller bra lektioner.

Detta erkännande av kunskapernas betydelse för att få en bra undervisning hade kanske kunnat anas även utan forskning. Emellertid har skolpolitiken dessvärre fått ett sådant innehåll att alltför mycket lastas över på skolan och lärarna. Vi har i vår motion om utbildningspolitiken föreslagit att skolans uppgifter renodlas och att goda kunskaper och färdigheter sätts i centrum.

I konsekvens härmed anser vi att riksdagen bör uttala att man i lärarnas fortbildning skall prioritera ämnesfördjupning och kvalitet i utbildningen.

B10. Särskilda insatser inom skolområdet

I detta anslag har sammanförts medel avseende åtgärder för elever med handikapp, särskild undervisning samt medel för särskilda åtgärder i grundskolan och gymnasieskolan. Vi anser att en mindre del av resurserna för stöd av handikappade elever bör fördelas av länskolnämnden efter kommunernas skiftande behov.

I övrigt bör kommunerna själva disponera resurserna för de insatser man lokalt finner mest angelägna. Vi föreslår således att 291,7 miljoner kronor överförs till den undervisningsbundna delen av förstärkningsresursen under anslagsposten B11.

Under flera år har vi föreslagit att länskolnämndens betydelse vid fördelning av statliga resurser skall tonas ner. Vidare har vi föreslagit att ett nytt anslag inrättas avseende åtgärder för de handikappades speciella behov.

Vi upprepar detta förslag i år och föreslår att anslaget B10. benämns "*Regionala åtgärder för elever med handikapp*". Det skall användas till berörda länskolnämnders insatser för barn och ungdomar med olika former av handikapp inom det allmänna skolväsendet. Vi beräknar 30 miljoner kronor för detta anslag.

B11. Bidrag till driften av grundskolor m.m.

Regeringen har under denna anslagspost redovisat sin ambition att göra en besparing genom att reducera veckotimpriserna med en procent. Vi anser att en sådan besparing har en helt felaktig inriktning.

Det beslut riksdagen fattar måste i stället leda till att undervisning och därmed kvaliteten i skolan ökar.

Bidragen till den samlade skoldagen har i stort inte inneburit att elevernas skoldag fått det innehåll som SIA-utredningen avsåg. Vi föreslår att det

statliga stimulansbidrag som i dag utgår för *utvecklingsarbete med frågor rörande den icke-timplanebundna delen av skoldagen* avskaffas. Beloppet uppgår till 25 miljoner kronor. Minskade kommunala utgifter på mångdubbelt detta belopp kan åstadkommas om den samlade skoldagen med flera aktiviteter upphör.

Av den s.k. förstärkningsresursen skall enligt nuvarande regler ca 80 procent användas för undervisning medan resterande 20 procent används till andra insatser under skoldagen. Vi föreslår att *den icke undervisningsbundna delen av förstärkningsresursen* minskas med 300 miljoner kronor och att beloppet överförs till den del av förstärkningsresursen som avser undervisning.

Vi föreslår att bidraget till *kulturverksamhet i skolan* utgår. Enligt vår mening måste kulturfrågor vara en integrerad del av all undervisning i skolan. Skolans ansvar för att medverka till att skapa intresse för litteratur och kultur är central och självklar. Särskilda bidrag för denna verksamhet kan få den att framstå som något som inte kan genomföras utan särskilda resurser.

Det särskilda anslaget för *lokalt utvecklingsarbete på mellanstadiet och högstadiet* skall enligt vår mening utgå. Föreslagna medel är 32 miljoner kronor. Behovet av särskilda insatser kommer att öka ju längre den socialdemokratiska skolpolitiken får fortgå. Vår utgångspunkt är en annan. Genom att skolans resurser satsas på den centrala undervisningen kommer behovet av punktinsatser att minska.

De ovan redovisade besparingarna jämte överföring från anslaget B10 skall användas till förstärkning av den direkta undervisningen.

Vi har i vår utbildningspolitiska motion redovisat att kommunerna själva bör avgöra om de resurser som ställs till förfogande skall användas för en minskning av klassernas storlek eller om man bör vidta andra åtgärder.

De belopp som kommunerna direkt förfogar över inom ramen för den undervisningsbundna delen av förstärkningsresursen ökar med våra förslag med sammanlagt 697 miljoner kronor.

Vi föreslår vissa förändringar av formerna för undervisning i *hemspråk*. Undervisningen bör effektiviseras genom att eleverna så långt möjligt sammanförs i större grupper. Det är också angeläget att undervisningen organiseras så att elevernas möjligheter att följa den ordinarie klassens undervisning störs så litet som möjligt.

För barn som kommer till Sverige i tidig ålder eller är födda här förordar vi att hemspråksundervisningen koncentreras till förskole-, låg- och mellanstadietiden. För invandrarbarn som kommer hit i senare åldrar får hemspråksundervisningen anpassas efter de individuella behoven.

En översyn av reglerna för hemspråksundervisning och en förändrad organisation bör kunna ge en besparing på 80 miljoner kronor. Av praktiska skäl är det emellertid inte möjligt att åstadkomma den fulla besparings-effekten redan budgetåret 1989/90. Det av regeringen föreslagna anslaget för hemspråksundervisning och stödundervisning i svenska bör för det kommande budgetåret minskas med 40 miljoner kronor.

Den kompletteringsutbildning som motiveras av beslutet om en ny grundskolläraryr utbildning och som syftar till att ge alla lärare en gemensam grund-

läggande lärarkompetens föreslås finansierad dels genom ett nytt anslag om 50 miljoner kronor dels genom att resurser för lokalt utvecklingsarbete tas i anspråk för detta ändamål. Vi anser inte att den planerade fortbildningen har rätt inriktning.

De anslag som regeringen vill anvisa för utbildningen bör användas för att stärka och fördjupa lärarnas ämneskompetens.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

B18. Bidrag till driften av gymnasieskolor m.m.

Regeringen föreslår en minskning av intagningsplatserna för gymnasieskolan med 2 000 platser. Detta sker utan redovisning av några särskilda motiv. Vi finner detta anmärkningsvärt eftersom riksdagen för ett år sedan förutsåg ett behov som med 2 000 platser översteg det man nu föreslår.

Allt fler ungdomar väljer gymnasieutbildning direkt efter grundskolan. Det är angeläget att kunna möta deras behov av utbildning. Eftersom inga motiv anförts för en minskning av antalet platser föreslår vi en ökning av intagningsvolymen med 2 000 platser i förhållande till regeringens förslag.

Resurser för denna utökning av antalet gymnasieplatser erhålls genom att anslaget för kommunernas uppföljningsansvar minskar med motsvarande belopp. I sammanhanget kan noteras att kostnaderna per capita är långt större i uppföljningsansvaret än för dem som går i gymnasieskolan.

Vi har i vår motion om utbildningspolitiken redovisat vilken inriktning den yrkesinriktade utbildningen bör ha och hur den bör organiseras. Vi har också angivit våra skäl för att inte öka försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad utbildning. Vi avslår utökad försöksverksamhet vilket leder till ett minskat medelsbehov av 21,5 miljoner kronor.

Regeringen beviljar inte SÖ:s framställning om 400 000 kronor för skolledningsresurser vid glesbygdsgymnasier med s.k. samordnade timplaner. Med hänsyn till dessa skolors betydelse för både elever och lokalsamhälle anser vi att förslaget bör tillstyrkas.

B22. Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.

Vi anser att det skall vara ett kommunalt åtagande att förse gymnasieskolan med den utrustning som krävs för att bedriva en modern undervisning av hög kvalitet. Vi vill i detta hänseende jämställa gymnasieskolan med grundskolan och föreslår i konsekvens härmed att anslaget avecklas. Vårt förslag innebär en besparing på 101,8 miljoner kronor.

C1. Bidrag till kommunal utbildning för vuxna

Vi anser det självklart att grundutbildning för vuxna (grundvux) och möjligheten för alla att skaffa sig grundskolekompetens bör prioriteras inom den kommunala vuxenutbildningen.

Förändringar inom arbetslivet innebär ökade krav på utbildning. Komvux måste organiseras så flexibelt att organisationen kan möta nya krav.

Undervisningen i ungdomsskolan bör så långt som möjligt undgå besparingar. En omdisponering av resurserna för vuxenutbildningen blir därmed av statsfinansiella skäl oundviklig.

Mot denna bakgrund nödgas vi lägga förslag om besparingar på detta anslag. Det är emellertid enligt vår mening möjligt för de olika anordnarna av vuxenutbildning att åstadkomma betydande besparingar genom en samordning och effektivisering av insatserna.

Vi föreslår att anslaget ligger kvar på samma nivå som innevarande budgetår och gör därmed en besparing på anslaget till komvux med 95,7 miljoner kronor.

C4. Bidrag till studieförbunden

Studieförbundens verksamhet ingår i vuxenutbildningen. Vi nödgas därför göra omprioriteringar även på detta område. Samtidigt vill vi erinra om att de besparingar vi föreslår på statens budget skall användas till skattesänkningar. Med mer pengar kvar efter skatt kan den enskilde själv bestämma vad han eller hon vill lägga sina pengar på.

Våra förslag till besparingar görs på ett sådant sätt att statens styrning av studieförbundens verksamhet minskar och studieförbunden får jämförbara arbetsvillkor.

Riksdagen styr studieförbundens inriktning genom att *tilläggsbidrag* utgår förutom till studiecirklar i glesbygd samt cirklar med handikappade deltagare även för studier i samhällsinriktade ämnen, svenska och matematik. Vi anser denna styrning av folkbildningsarbetet vara felaktig. Vi föreslår därför att samtliga tilläggsbidrag dras in utom de som berör cirklar med handikappade deltagare eller de som bedrivs i glesbygd.

Studieförbunden har idag möjlighet att arrangera studiecirklar där varje sammankomst innehåller fyra studietimmar. Denna möjlighet är emellertid begränsad genom att inte alla sammankomster i en enskild studiecirkel får ha denna längd. En sådan begränsning fyller ingen funktion. I stället förhindras en ur pedagogisk synvinkel ändamålsenlig organisation av vissa verksamheter.

Vi föreslår att studieförbunden får rätt att organisera studiecirkelsammankomster om fyra timmar så länge verksamheten rymms inom den ekonomiska totalram som riksdagen beslutar.

Till anslagsposten *Bidrag till studiecirklar* föreslås en ökning med 54,4 miljoner kronor genom att antalet bidragstimmar samt att schablonbidragen ökas. Vi föreslår att anslagsposten hålls oförändrad och gör en besparing på motsvarande belopp.

Utöver detta föreslår vi att tilläggsbidraget om 43 kronor per timme som organiseras inom ramen för en fri resursanvändning inte beviljas. Besparingen uppgår därmed till 28 miljoner kronor.

Bidraget till *kulturverksamhet* bör minskas med 45 miljoner kronor, d.v.s. minskas från regeringens föreslagna 125 miljoner kronor till 80 miljoner kronor.

Statsbidraget till *kursplanebundna universitetscirklar* är avskaffat sedan den 1 juli 1983. Dessa studiecirklar fungerade på ett utmärkt sätt som

spridare av akademisk bildning och utbildning. Ledare för dessa cirklar var oftast lärare anställda vid universitet och högskolor. Vi föreslår att kursplanebundna universitetscirklar återigen skall bli bidragsberättigade och att studieförbunden erhåller ett i förhållande till övrig cirkelverksamhet förhöjt bidrag för denna verksamhet.

Sammanlagt föreslår vi att anslaget jämfört med regeringens förslag minskas med 127,4 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 70 miljoner kronor av medel från vuxenutbildningsavgiften skall användas för att delvis finansiera anslaget C4. Bidrag till studieförbunden m.m.

Vi yrkar att ytterligare 264,3 miljoner kronor av dessa medel används på samma sätt. Dessa medel bör tas dels från anslaget C7. Bidrag till viss central kursverksamhet, 39,7 miljoner kronor, dels från anslaget E5. Vuxenstudiestöd m.m., 222 miljoner kronor, samt dels anslaget E6. Timersättning vid vissa vuxenutbildningar, 2,6 miljoner kronor.

C7. Bidrag till viss central kursverksamhet

Från anslaget finansieras vissa organisationers, bl.a. löntagarorganisationernas, centrala kursverksamhet. Vi anser att organisationerna själva bör svara för sina kostnader. Anslaget bör därför avvecklas.

Regeringen föreslår att 39 778 000 kronor anvisas till denna kursverksamhet. Medlen finansieras via vuxenutbildningsavgiften. Vi överför dessa medel till anslaget C4. Bidrag till studieförbunden m.m.

D. Högskola och forskning

Våra universitet och högskolor skall vara fria centra där kunskap vidmakthålls och ny kunskap erövrar. Högskolorna skall i reell mening förfoga över och planera för sina resurser för att kreativitet, nytänkande och dynamik skall ges det utrymme som krävs för att upprätthålla hög kvalitet inom grundutbildning, forskarutbildning och forskning.

Det är väsentligt att högskolan har egna obundna basresurser för att låta inomvetenskapliga bedömningar råda över verksamheten. Vi har i vår parti-motion angående utbildningspolitiken föreslagit förändringar som syftar till att högskolorna skall ha större möjligheter att själva disponera sina resurser.

Kostnaderna per studerande uppvisar idag stora variationer beroende på var utbildningen bedrivs. För t.ex. psykologlinjen redovisas en kostnad per årsstudieplats om cirka 12 000 kronor vid Stockholms universitet medan genomsnittsbeloppet för universiteten uppgår till något mer än 21 000 kronor.

Även om vi förespråkar en stor frihet för de enskilda högskolorna anser vi det befogat att begära en redovisning av orsakerna till de stora variationerna i kostnader per studieplats.

D6. Vissa särskilda utgifter inom högskolan

Mot. 1988/89

Ub834

Under anslaget beräknas bl.a. medel för internationalisering.

Regeringen föreslår en ökning av anslaget Information och systemkostnader för datorsystem för central antagning med 7 miljoner kronor samt medel för administrativt utvecklingsarbete med 1,5 miljoner kronor.

Vi avstyrker dessa båda delposter om sammanlagt 8,5 miljoner kronor.

Vi föreslår i stället en fördubbling av anslaget för internationalisering till 4 miljoner kronor. För att få en dynamik i fördelningen anser vi att anslaget bör fördelas av UHÅ i samverkan med rektorskonventet.

Vi föreslår vidare att 5 miljoner kronor överförs till anslaget D12.

Ny anslagspost

Vi föreslår att ett nytt anslag inrättas för "*Information och stipendier för att främja samverkan med EG*". Vårt förslag innebär att ytterligare medel bör anvisas utöver de 4 miljoner kronor som föreslås för internationalisering under anslaget D6.

Vi har i flera av våra övriga motioner framhållit betydelsen av att Sverige får ett så nära samarbete som möjligt med den Europeiska Gemenskapen – EG. Vi anser det motiverat att anvisa särskilda medel för att öka informationen och kontakterna med EG.

Anslaget bör kunna användas för stipendier och för olika organisationers medverkan i att sprida information om EG och EG-samarbetet.

Vidare bör i första hand biblioteken vid universitet och högskolor ha referensbibliotek som behandlar aktuella frågor rörande EG.

Vi föreslår att 5 miljoner kronor avsätts för detta nya anslag samt regeringen ger att UHA i uppgift att sköta fördelningen av medlen.

D9. Utbildning för vårddyrken

Vi tillstyrker regeringens förslag till utökning av antalet utbildningsplatser på läkarlinjen i Umeå. Regeringen redovisar ett ökat medelsbehov om 543 000 kronor för detta ändamål.

Däremot avvisar vi förslaget att dra in motsvarande antal platser i Lund.

Vidare avvisar vi regeringens förslag om att inte tillföra medel för medicinsk forskning i Umeå. Förslaget bryter mot principen om sambandet mellan forskning och högre utbildning. Regeringen måste senast i budgetpropositionen 1990 återkomma till riksdagen med förslag om medelsanvisning för täckande av kostnaderna för forskningen.

D10. Utbildning för undervisningsyrken

Vi avvisar regeringens förslag om att "frysa" antagning till lärarutbildningar i Kalmar, Gävle/Sandviken och Uppsala.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med redovisning av vilka medel som behövs för att driva utbildningen vidare i enlighet med tidigare riksdagsbeslut.

D12. Lokala och individuella linjer samt fristående kurser

Vi har tidigare framfört som vår uppfattning att det är särskilt viktigt att öka per capita-resurserna för fristående kurser inom de förutvarande samhällsvetenskapliga och humanistiska områdena. Vi föreslår en ökning av detta anslag med 5 miljoner kronor. Vi har ovan föreslagit att 5 miljoner kronor överförs från anslaget D6. för detta ändamål.

D19. Samhällsvetenskaplig fakultet

Under anslaget B7. Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet har vi föreslagit att 10 miljoner kronor överförs till de samhällsvetenskapliga fakulteterna. Vårt motiv är att minska de styreffekter som sektorsforskning innebär. I förhållande till regeringens förslag vi en ökning av anslaget D7. med 10 miljoner kronor.

D23. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna

Regeringen föreslog i propositionen om särskilda regionalpolitiska insatser i Bergslagen och norra Sveriges inland en tillfällig förstärkning om 2,4 miljoner kronor vid Umeå universitet. Riksdagen har beslutat att motsvarande medel även skall tilldelas efter budgetåret 1989/90.

Regeringen för nu in en professur i datalogi i det nu aktuella anslaget. Denna professur beslutades efter förslag i den forskningspolitiska propositionen 1987.

Ingen mer än regeringen kan ha räknat med att den inrättade professuren skulle bli en "avräkningspost" i årets budgetförslag. Det ingick inte i förutläggningarna för den planerade förstärkningen.

Anslaget bör enligt vår mening tillföras ytterligare 1,2 miljoner kronor.

E3. Studiehjälp m.m.

CSN föreslog inför budgetåret 1988/89 utökade möjligheter att få studiebidrag för gymnasiala studier utomlands. Regeringen avvisar detta förslag. Vi biträdde förslaget och vill för vår del tillstyrka att 20 miljoner kronor anvisas för studiebidrag för gymnasiala studier i andra länder.

E4 Studiemedel m.m.

Våra samlade förslag till förbättringar rörande studiestöd m.m. och som redovisats i separat motion uppgår till 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

E5. Vuxenstudiestöd m.m.

Regeringen föreslår att 890,5 miljoner kronor anslås till *särskilt vuxenstudiestöd* vilket i förhållande till förra året är en ökning med 109 miljoner kronor.

Vi föreslår en mindre ökning av anslaget till 800 miljoner kronor och gör därmed en besparing på 90,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att det särskilda *vuxenstudiestödet för arbetslösa* räknas upp med 7 miljoner kronor till 68 miljoner kronor. Med hänsyn till den låga arbetslösheten föreslår vi oförändrat belopp.

Vad gäller *korttidsstudiestödet* tillstyrker vi totalt 162 miljoner kronor. Bidraget bör behållas vid 46 kronor per timme.

För *uppsökande verksamhet på arbetsplatser* samt för *planering av uppsökande verksamhet* föreslår regeringen sammanlagt 60,5 miljoner kronor. Då denna verksamhet nu pågått under en relativt sett lång tid, föreslår vi att anslaget avvecklas. Vi gör därmed en besparing på motsvarande summa.

Tillsammantaget föreslår vi på anslaget E5. besparingar på 222 miljoner kronor. Vuxenutbildningsavgiften bör i motsvarande mån föras till anslaget C4. Bidrag till studieförbunden.

E6. Timersättning vid vissa vuxenutbildningar

Regeringen föreslår att det högre beloppet i *timersättningen* höjs från nuvarande 46 till 50 kronor. Vi förordar samma nivå som föregående år och beräknar därför en besparing på anslaget med 2,6 miljoner kronor.

De medel av vuxenutbildningsavgiften som därmed inte behöver utnyttjas till detta anslag bör föras till anslaget C4. Bidrag till studieförbunden.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett nytt elevbaserat statsbidragssystem till grundskolan,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om minskad reglering av skolan,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av bidragsgivningen till skolan,
4. att riksdagen beslutar att avskaffa det statliga bidraget till lönta-
garorganisationernas verksamhet med skolinformation,
5. att riksdagen beslutar att till B1. Skolöverstyrelsen för bud-
getåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag av 137 598 000 kronor,
6. att riksdagen beslutar att till anslaget B11. och den under-
visningsbundna delen av förstärkningsresursen från anslaget B2.
överföra 6 000 000 kronor,
7. att riksdagen beslutar att till B2. Länsskolnämnderna för bud-
getåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag av 149 891 000 kronor,
8. att riksdagen beslutar att till anslaget B11. och den under-
visningsbundna delen av förstärkningsresursen från anslaget B3. över-
föra 27 000 000 kronor,
9. att riksdagen beslutar att avskaffa bidraget Stöd för utveckling
av skolväsendet samt att till B3. Länsskolnämndernas utvecklings-
stöd för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag av
34 632 000 kronor,

10. att riksdagen beslutar att till B4. Statens institut för läromedel för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag av 10 016 000 kronor,

11. att riksdagen beslutar att från anslaget B7. till D19. Samhällsvetenskapliga fakulteter m.m. överföra 10 miljoner kronor,

12. att riksdagen beslutar avslå att 6 miljoner kronor anvisas för uppgifter i anslutning till försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad gymnasieutbildning samt att för budgetåret 1989/90 för anslaget B7. Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet anvisa ett reservationsanslag av 22 885 000 kronor,

13. att riksdagen beslutar att från det av regeringen föreslagna anslaget B10. Särskilda insatser inom skolområdet till anslaget B11. Bidrag till driften av grundskolor m.m. överföra 291 700 000 kronor till den undervisningsbundna delen av förstärkningsresursen,

14. att riksdagen beslutar att ändra benämningen på anslag B10. till "Regionala åtgärder för elever med handikapp" samt för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kronor,

15. att riksdagen beslutar att under anslaget B11. av regeringen föreslagna 25 miljoner kronor avseende utvecklingsarbete rörande den icke timplanebundna delen av skoldagen i stället skall tillföras den undervisningsbundna delen av förstärkningsresursen,

16. att riksdagen beslutar överföra 300 000 000 kronor från den icke undervisningsbundna delen av förstärkningsresursen till den del som avser undervisning,

17. att riksdagen beslutar överföra det särskilda bidraget på 16 miljoner kronor för kulturverksamhet till den undervisningsbundna delen av förstärkningsresursen,

18. att riksdagen beslutar överföra det särskilda bidraget på 32 miljoner kronor för lokalt utvecklingsarbete på mellanstadiet och högstadiet till den undervisningsbundna delen av förstärkningsresursen,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om hemspråksundervisningen,

20. att riksdagen beslutar att under anslaget B11. till hemspråksundervisning för budgetåret 1989/90 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 40 000 000 kronor sänkt anslag,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av lärarnas fortbildning,

22. att riksdagen beslutar att till B11. Bidrag till driften av grundskolor m.m. för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag av 17 306 700 000 kronor,

23. att riksdagen beslutar att öka intagningen till gymnasieskolan med 2 000 platser samt att medel för denna ökning tas från anslaget B19. Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar,

24. att riksdagen beslutar öka anslaget för skolledningsresurser för glesbygdsgymnasier med 400 000 kronor,

25. att riksdagen avslår förslaget om utökad försöksverksamhet med treårig yrkesinriktad gymnasieutbildning och anslaget reduceras med 21 500 000 kronor,

26. att riksdagen beslutar att avskaffa anslaget B22. Bidrag till utrustning för gymnasieskolan m.m.,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående kommunal utbildning för vuxna samt beslutar att till C1. Bidrag till kommunal utbildning för vuxna för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag av 1 115 807 000 kronor,

28. att riksdagen beslutar att under anslaget C4. avskaffa tilläggsbidragen till studiecirklar i samhällsinriktade ämnen, matematik och svenska,

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om studiecirkelsammanskomsternas längd,

30. att riksdagen beslutar att ej bevilja det särskilda tilläggsbidraget om 43 kronor per timme för s.k. fri resursanvändning,

31. att riksdagen avslår föreslagna höjningar under anslaget C4. i de delar som avser skolöverstyrelsens ansvarsområde och anvisar ett i förhållande till regeringens 82 400 000 kronor lägre belopp,

32. att riksdagen beslutar att under anslaget C4. anslagsposten för Bidrag till kulturverksamhet för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag av 80 000 000 kronor,

33. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kursplanebundna universitetscirklar,

34. att riksdagen godkänner att ytterligare 264 300 000 kronor av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1989/90 används för att delvis finansiera anslaget C4. Bidrag till studieförbunden,

35. att riksdagen beslutar att till C4. Bidrag till studieförbunden m.m. för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag av 992 428 000 kronor,

36. att riksdagen beslutar att avskaffa anslaget C7. Bidrag till viss central kursverksamhet och därmed även avslår regeringens förslag att 39 778 000 kronor av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1989/90 används att finansiera detta anslag,

37. att riksdagen hos regeringen begär en redovisning av orsakerna till de stora variationerna i kostnaderna för samma slags utbildning vid olika högskolor och universitet,

38. att riksdagen avslår förslaget att under anslaget D6. anvisa 8,5 miljoner kronor för administrativt utvecklingsarbete samt för datorsystem för den centrala antagningen,

39. att riksdagen beslutar att för internationalisering anvisa ett i förhållande till regeringens förslag fördubblat anslag av 4 miljoner kronor,

40. att riksdagen beslutar att inrätta ett nytt anslag benämnt Information och stipendier för att främja samverkan med EG samt för detta ändamål anvisa 5 miljoner kronor,

41. att riksdagen avslår regeringens förslag om en minskning av antalet antagningsplatser vid läkarlinjen vid universitetet i Lund,

42. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medel för forskning i anslutning till den medicinska utbildningen,

43. att riksdagen avslår regeringens förslag om att inte anta elever till den planerade lärarutbildningen i Kalmar, Gävle/Sandviken och Uppsala,

44. att riksdagen beslutar att till D12. Lokala och individuella linjer samt fristående kurser för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag av 552 392 000 kronor,

45. att riksdagen beslutar att till D19. Samhällsvetenskaplig fakultet tillföra anslaget 10 000 000 kronor från anslaget B7. Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet,

46. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1989/90 anslå 1,2 miljoner kronor utöver regeringens förslag som förstärkning till den informationsteknologiska forskningen vid Umeå universitet,

[att riksdagen beslutar att studiebidrag för studier utomlands skall utgå i enlighet med CSN:s förslag,¹⁾

[att riksdagen beslutar att tillföra anslaget E3. Studiehjälp för ändamålet utlandsstudier 20 000 000 kronor,¹⁾

[att riksdagen beslutar tillföra anslaget E4. Studiemedel m.m. 200 000 000 kronor,¹⁾

[att riksdagen beslutar att de särskilda anslagsposterna under anslaget E5. Vuxenstudiestöd m.m., Uppsökande verksamhet på arbetsplatser samt Planering av uppsökande verksamhet och utbildning av studieorganisatörer avskaffas,¹⁾

att riksdagen beslutar att under anslaget E5. till särskilt vuxenstudiestöd för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 000 kronor,¹⁾

[att riksdagen beslutar att under anslaget E5. till korttidsstudiestöd för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag av 162 000 000 kronor,¹⁾

[att riksdagen beslutar godkänna att 1 025 000 000 kronor av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1989/90 används för att finansiera anslaget E5. Vuxenstudiestöd m.m.,¹⁾

[att riksdagen beslutar att till E5. Vuxenstudiestöd m.m. för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag av 1 025 000 000 kronor,¹⁾

[att riksdagen beslutar godkänna att 54 450 000 kronor av de medel som tillfaller statsverket genom vuxenutbildningsavgiften för budgetåret 1989/90 används för att finansiera anslaget E6. Timersättning vid vissa vuxenutbildningar, samt¹⁾

[att riksdagen beslutar att till E6. Timersättning vid vissa vuxen-
utbildningar för budgetåret 1989/90 anvisa ett förslagsanslag av
130 153 000 kronor.

Mot. 1988/89
Ub834

Stockholm den 25 januari 1989

Ann-Cathrine Haglund (m)

Göran Allmér (m)

Birger Hagård (m)

Ulf Melin (m)

Elisabeth Fleetwood (m)

Hans Dau (m)

Birgitta Rydle (m)

Rune Rydén (m)